

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบประปาหมู่บ้าน โดยการบริหารกิจการประปาในรูปกลุ่มประปาที่ได้ดำเนินการจัดตั้งขึ้นแล้ว 4 กลุ่ม คือ กลุ่มพลังสามัคคีและกลุ่มมิตรภาพสามพลัง จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มไดโนเสาร์ จังหวัดขอนแก่น และกลุ่มพ่อสมพระมิตร จังหวัดกาฬสินธุ์ ศึกษาปัจจัยการบริหาร 4 ด้าน คือ บุคลากร การเงิน วัสดุและอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ในสมาชิกกลุ่มประปา 10 คน คณะกรรมการบริหารกิจการประปาหมู่บ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มประปา 30 คน และศึกษาการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของสมาชิกผู้ใช้น้ำ 925 คน ผู้ดูแลระบบประปา 25 คน และช่างประจำกลุ่มประปา 4 คน ต่อการบริหารกิจการประปาโดยกลุ่มประปา เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสัมภาษณ์ ช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2545

การบริหารกิจการประปาในรูปกลุ่มประปา ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการกลุ่มประปาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน มีวาระการทำงานคราวละ 4 ปี กรรมการส่วนใหญ่มาจากการเลือกตั้งจากสมาชิกกรรมการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน การคัดเลือกช่างประจำกลุ่มประปาส่วนใหญ่เลือกเพราะมีความรู้ด้านช่างมาก่อนร้อยละ 87.5 และบ้านอยู่ใกล้ระบบประปาร้อยละ 12.5 มีกรรมการกลุ่มประปาเป็นผู้จัดมัตราหน้าร้อยละ 60 และเก็บเงินสมาชิกกลุ่มประปาร้อยละ 75 เทรนด์บทบาทหน้าที่ในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายร้อยละ 37.5 โดยทั้งหมดมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายและนำเงินส่งธนาคารทุกเดือนร้อยละ 100 ซึ่งผู้เก็บเงินและคนทำบัญชีไม่ใช่บุคคลเดียวกัน และอำนาจในการส่งจ่ายเงินอยู่ในรูป

T156969

คณะกรรมการกลุ่มประปาร้อยละ100 กลุ่มประปามีเงินกองทุนมากกว่า 5,000 บาท ร้อยละ100 โดยได้
กันเงินไว้สำหรับการซ่อมแซม/บำรุงรักษาระบบประปา และระบบสำรองวัสดุอุปกรณ์ที่เสียหายง่ายร้อยละ
60 และเปิดให้บริการน้ำประปาตลอด 24 ชั่วโมง ร้อยละ100 ช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มประปาโดยบริการ
ซ่อมแซมและให้ยืมเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องสูบน้ำ โดยไม่คิดค่าบริการ แต่ถ้ายืมนานเกิน 7 วัน คิดค่าเช่า
วันละ 100 บาท ร้อยละ100

การบริหารกิจการประปาในรูปคณะกรรมการประปา โดยคณะกรรมการประปาหมู่บ้านที่เป็น
สมาชิกกลุ่มประปาพบว่า คณะกรรมการประปามีวาระการทำงานคราวละ 4 ปี กรรมการส่วนใหญ่มาจากการ
เลือกตั้งจากสมาชิกผู้ใช้น้ำ หรือคณะกรรมการบริหาร อบต. และแต่งตั้งโดยตำแหน่งจากเจ้าหน้าที่
อบต. มีกรรมการประปาหมู่บ้านเป็นผู้จัดมาตมน้ำร้อยละ73.3 ประธานกรรมการประปาเป็นผู้เก็บเงิน
สมาชิกผู้ใช้น้ำร้อยละ63.3 การเก็บเงินไม่มีใบเสร็จรับเงินร้อยละ 60 คณะกรรมการขององค์การบริหารส่วน
ตำบลเป็นผู้กำหนดอัตราค่าน้ำประปาร้อยละ 63.3 เก็บแบบอัตราเดียวคือ ขั้นต่ำ 4 บาทต่อหน่วยร้อยละ
43.3 ประปาประเภทเดียวกันเก็บอัตราเท่ากัน เทรนด์ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายร้อยละ
46.7 โดยทั้งหมดมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายและนำเงินส่งธนาคารทุกเดือนร้อยละ66.7 ซึ่งผู้เก็บเงิน
และคนทำบัญชีไม่ใช่บุคคลเดียวกัน และผู้มีอำนาจในการส่งจ่ายเงินคือประธานกรรมการ ร้อยละ63.3 และ
ผู้อนุมัติให้ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์คือประธานกรรมการประปาร้อยละ72 มีเงินกองทุนประปาหมู่บ้านทุกแห่ง
ร้อยละ100 โดยได้กันเงินไว้สำหรับการซ่อมแซม/บำรุงรักษาระบบประปาร้อยละ 70 และมีระบบสำรองวัสดุ
อุปกรณ์ที่เสียหายง่ายร้อยละ 46.7 และเปิดให้บริการน้ำ ประปาตลอด 24 ชั่วโมง ร้อยละ86.7

ผู้ดูแลระบบประปาหมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมและมีความพึงพอใจในการบริหารกิจการประปา
พึงพอใจกับผลการดำเนินงานของคณะกรรมการชุดนี้ร้อยละ 80 แต่ในส่วนของค่าตอบแทนในการดูแล
ระบบประปามีความพึงพอใจน้อยที่สุดร้อยละ 60 โดยส่วนใหญ่ได้ค่าตอบแทนต่ำกว่า 500 บาท/เดือน
ร้อยละ 72.73 สำหรับการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของสมาชิกผู้ใช้น้ำต่อการบริหารกิจการประปา
หมู่บ้าน โดยคณะกรรมการประปาหมู่บ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มประปาพบว่า สมาชิกผู้ใช้น้ำได้มีส่วนร่วม
ขยาย ซ่อมแซมระบบประปาหมู่บ้านร้อยละ 88.3 รับแจ้งข่าวสารร้อยละ 52.5 เข้าประชุมผู้ใช้น้ำร้อยละ
43.9 และมีความพึงพอใจในการบริหารงานของคณะกรรมการชุดนี้ร้อยละ91.1และคุณภาพน้ำประปาร้อย
ละ85.9 แต่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดในเรื่องการจัดทำบัญชีร้อยละ 79.4 และการมีส่วนร่วมและความพึง
พอใจของช่างประจำกลุ่มประปาต่อการบริหารกิจการประปาหมู่บ้านในรูปกลุ่มประปา โดยทุกคนมีส่วนร่วม
และมีความพึงพอใจในการบริหารกิจการประปา ร้อยละ 100